

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ПРИЧИНИ

*студент Хребтова І.В.
(наук. керівник асист. Шопенська Т.В.)*

У даний час в економіці України намітилися позитивні тенденції призупинення спаду та початку економічного зростання, темпи та стійкість котрого залежать від здатності банківської системи забезпечувати потреби суб'єктів господарювання необхідними грошовими ресурсами.

Українська банківська система незадовільно виконує функцію ефективного розміщення фінансових ресурсів в економіці. Незважаючи на обмеженість джерел фінансування підприємств і збільшення попиту на банківські кредити з боку бізнесу, обсяги банківського кредитування є незначними. Станом на 1 лютого 2008 року в Україні зареєстровано 197 комерційних банків, однак лише 175 з них є діючими. Протягом 2000-2005 років помітно тенденцію до скорочення кількості банків, яка ґрунтується на таких двох процесах: по-перше, об'єднання малих банків, або їх поглинання великими та середніми; по-друге, ліквідація малоефективних банків. А 2006-2007 роки характеризуються невеликим збільшенням кількості банків. Близько 95% кредитів надається суб'єктам підприємницької діяльності і лише 5-6% — фізичним особам. Серед галузей промисловості найбільше банківські кредити використовують чорна металургія (22% промислових кредитів), машинобудування і металообробка (21%), харчова промисловість (17%). Сільське господарство споживає лише 5%.

Ряд причин перешкоджають істотному розширенню банківського кредитування. По-перше, неналежне виконання зобов'язань зменшує очікувану прибутковість проектів, оскільки зростають ризики недотримання угод з боку контрагентів підприємства, якому банк надає кредит. По-друге, коло предметів застави, які банки можуть використовувати для забезпечення кредитів, є обмеженим. На сьогодні найчастіше банки використовують заставу житла та автотранспорту для забезпечення кредитів. Популярність цих видів застави пов'язана із існуванням розвинених відповідних ринків.

Водночас така обмеженість кола предметів застави не дозволяє збільшувати обсяги і тривалість кредитів.

Крім того, зі свого боку, потенційні вкладники недовикористовують банківську систему. Причини, через які підприємства і населення уникає банківських операцій можна звести до таких:

- *Приховування тіньових доходів.* Тіньовий сектор української економіки генерує велику частину доходів економічних суб'єктів. Населення і підприємства уникають банків, і відповідно, прозорості операцій, як у процесі утворення "тіньового" доходу, так і його використання.

- *Фіскальні функції банків.* Комерційним банкам нав'язуються функції податкового агента, зокрема, у вигляді Картотеки-2 — механізму, що дозволяє податковим органам списувати з рахунків підприємств податкову заборгованість. Також податкові і правоохоронні органи мають право вимагати інформацію про стан і рух коштів на рахунках клієнтів банків. Тому населення і підприємства уникають послуг банків, щоб не платити податків, або для збереження "конфіденційності" та запобігання "втечі" інформації до конкурентів, навіть якщо гроші не є "тіньовими".

- *Низька довіра до комерційних банків.* Це можна пояснити, по-перше, непрозорістю інформації про фінансовий стан конкретного банку; по-друге, мінливістю банківського регулювання, що породжує нестабільні та негативні очікування вкладників (ймовірність реструктуризації, "замороження" вкладів); по-третє, окремими випадками невиконання зобов'язань з боку банків (наприклад, "Слов'янський", "Денді").

Отже, у зв'язку з цим виникає необхідність вдосконалення кредитної діяльності комерційних банків та втручання держави у вирішення цієї проблеми. На мій погляд, це можливо перш за все, завдяки корегуванню законодавства у банківській сфері, зокрема перегляду заставного механізму. А також потрібно обмежити права податкових та правоохоронних органів, що дозволяють їм списувати з рахунків клієнтів банків податкову заборгованість і дізнаватися про стан і рух коштів на їх рахунках, а це вже є розгласом банківської таємниці.